

การพัฒนาตัวตนทางดนตรี
และความหมายในชีวิตของนักดนตรีมืออาชีพ
Musical Self-Development
and Meaning in Life of Expert Musicians

ปณิชา พรประสิทธิ์¹
Panicha Ponprasit
อรัญญา ตูย์คำภีร์²
Arunya Tuicomepee

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² รศ. ดร., อาจารย์สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ด้านจิตใจในการพัฒนาตัวตนทางดนตรีและความหมายในชีวิตของนักดนตรีมืออาชีพ ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักดนตรีมืออาชีพ จำนวน 8 คน ที่ผ่านการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผลการวิจัยพบประสบการณ์ด้านจิตใจของนักดนตรีมืออาชีพ 4 ประเด็นหลัก ดังนี้ (1) การรับรู้ต้นทุนทางดนตรี ได้แก่ การตระหนักในทรัพยากรภายในตน การสนับสนุนของครอบครัว และการเห็นคุณค่าของดนตรีจากคนรอบข้าง (2) ความชัดเจนในตัวตนทางดนตรี ได้แก่ การรับรู้พรสวรรค์ทางดนตรีผ่านการสอบ การแข่งขัน การเปรียบเทียบ และการลองผิดลองถูก การรับรู้ความถนัดทางดนตรีของตนเอง การรับรู้ความมุ่งมั่นในการเล่นดนตรีอย่างต่อเนื่องโดยการเรียนอย่างมีหลักสูตร และเพื่อการประกอบอาชีพ (3) การเติบโตของตัวตนทางดนตรี ได้แก่ การฝึกฝนฝีมือ การได้ลองเล่นดนตรีประเภทต่างๆ การเข้าร่วมประกวดแข่งขัน การมีต้นแบบและแหล่งที่เอื้ออำนวย รวมไปถึงการพบจุดเปลี่ยนในเส้นทางดนตรี (4) การรับรู้คุณค่าและความหมายในการเป็นนักดนตรี ได้แก่ การหลอมรวมดนตรีกับตัวตน การเกิดประสบการณ์เป็นหนึ่งเดียวกับดนตรี และการรับรู้ว่าดนตรีคือชีวิต ความเข้าใจประสบการณ์การเติบโตของตัวตนทางดนตรีนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับนักจิตวิทยาการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมให้ผู้ที่กำลังอยู่ในกระบวนการการพัฒนาตัวตนทางดนตรีให้เป็นมืออาชีพต่อไป

คำสำคัญ : ตัวตนทางดนตรี, ความหมายในชีวิต, นักดนตรีมืออาชีพ

Abstract

This qualitative study aimed to examine the psychological experiences of musical self-development and meaning in life among expert musicians. Key informants were eight expert musicians. These informants were selected purposively according to the fixed set of

criteria. Data were collected by the researcher through in-depth interviews. The results revealed four main themes of psychological experiences: (1) *Perceived Musical Capital* such as aware of inner resources, family support and positive perception of others to music (2) *Clarity in Musical Self* such as perception of music gifted through methods such as testing, competing and comparing and through trial and error, perception of music aptitude and perception of determination to perform through standardized musical education, and determination to perform professionally. (3) *Growth in Musical Self* such as skills practicing, music exploring, joining competitions, having a role model and supportive environment, and facing a turning point (4) *Perceived Values and Meaning of Being Musician* such as blending of self and music, the experience of becoming unified with music, and perceiving music as life. This study helped enhance the understanding of musical self-development of expert musicians and their meaning in life. These findings can be used as a guideline for a counselor and related profession to enhance musical self-development of people who are in the musical pathway to be an expert.

Keywords : musical self, meaning in life, expert musician

บทนำ

ดนตรี เป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น และเป็นมีบทบาทในวิถีชีวิตมนุษย์มาช้านาน การที่บุคคลหนึ่งจะเล่นดนตรีอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยไม่รู้สีกเบื่อหน่าย หรือไม่รู้สีกอยากเปลี่ยนไปทำสิ่งอื่นนั้น หรือที่เรียกว่าเป็นการเล่นดนตรีอย่างมืออาชีพ (expert musician) ถือได้ว่าเป็นการเล่นดนตรีเพื่อดนตรีอย่าง

แท้จริง หรือ เป็นการเล่นดนตรีที่ออกมาจากแก่นแท้ (Essence) ของตัวตนที่แท้จริง การศึกษาวิจัยที่ผ่านมา ในเรื่องการพัฒนาตัวตนทางดนตรี เสนอว่า การพัฒนาตัวตนของบุคคลเพื่อเข้าสู่การเป็นมืออาชีพนั้น เขาจำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555; Ericsson et al, 2007, Ahonen&Houde, 2009) โดยปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาตัวตนทางดนตรี เช่น การเริ่มต้นเรียนดนตรีหรือมีความสนใจทางด้านดนตรีตั้งแต่วัยเด็ก ระยะเวลาในการฝึกซ้อมและการเรียน การสนับสนุนจากผู้ปกครอง บุคลิกภาพของครูผู้สอน การมีประสบการณ์ในการเล่นดนตรีแบบอิมโพรไวส์ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรี เช่น การแสดงคอนเสิร์ต เป็นต้น (Ericsson et al, 2007) การศึกษาวิจัยที่ผ่านมา ได้รายงานประสบการณ์ด้านจิตใจที่มีความหมายสำคัญในการพัฒนาความเป็นนักดนตรีของมืออาชีพ ได้แก่ งานของ Hays และ Minichiello (2005) กล่าวถึง ความหมายในชีวิตจากดนตรี เช่น การได้รู้จักและเข้าใจตนเอง การได้รับรู้ถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงทั้งโลกภายในตนเอง และการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น รวมทั้งได้สัมผัสความงามที่เชื่อมโยงกับความรู้สึกทางจิตวิญญาณ อีกการศึกษาหนึ่งโดย Ahonen และ Houde (2009) ได้รายงานว่าประสบการณ์การเล่นดนตรีที่นักดนตรีค้นพบ หรือแสดงดนตรีออกมาจากภายในอย่างเป็นธรรมชาติ มีการแสดงออกถึงความรู้สึกของตน การเคลื่อนไหวตัว และการมีส่วนร่วมในทุกส่วนของดนตรีที่เล่นอย่างเป็นหนึ่งเดียวกัน ที่เรียกว่า “ประสบการณ์เป็นหนึ่งเดียวกับดนตรี (peak experience)” ก่อให้เกิดความหมายที่สำคัญในการพัฒนาความเป็นนักดนตรีของมืออาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ Kim (2010) นักดนตรีบำบัดชาวเกาหลี ได้กล่าวถึงประสบการณ์การพัฒนาตัวตนทางดนตรีว่าเกิดจากการที่นักดนตรี ได้รับกระตุ้น “ตัวตนทางดนตรีภายใน ที่เรียกว่า Music Child” ทั้งนี้คนเราทุกคน มีตัวตนทางดนตรีที่ติดตัวมาตามธรรมชาติมาตั้งแต่เกิด ตัวตนทางดนตรีนี้มีลักษณะเป็นปัจเจก หรือมีความเฉพาะตัว ที่จะทำให้พวกเขาตอบสนองต่อประสบการณ์ทางดนตรี สามารถพบความหมายในดนตรีและมีความผูกพันกับดนตรี มีความจำด้านดนตรี รวมไปถึงมีความรู้สึกเพลิดเพลินจากการแสดงออกทางดนตรี ทั้งนี้ตัวตนทางดนตรีเป็นสิ่งที่

พัฒนาได้ต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตของคนเรา โดยนักดนตรีที่มีการพัฒนาแก่นแท้ของตัวตนทางดนตรีมักเป็นผู้ที่เล่นดนตรีอย่างต่อเนื่องและยาวนาน

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสะท้อนภาพประสบการณ์ด้านจิตใจในเส้นทางการพัฒนาตัวตนทางดนตรี การรับรู้คุณค่าและความหมายของการเล่นดนตรีของนักดนตรีมืออาชีพ ทั้งนี้อธิบายความรู้ต่างๆ ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนนักศึกษาทางด้านดนตรี ตลอดจนนักการศึกษา และนักจิตวิทยาการศึกษาที่จะได้ทำความเข้าใจประสบการณ์และนำความรู้ดังกล่าวไปใช้กับการส่งเสริมการพัฒนาตัวตนทางดนตรีให้กับผู้ที่เริ่มเรียนดนตรี และการพัฒนานักดนตรีรุ่นต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษารุ่นนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์นิยม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นนักดนตรีมืออาชีพจำนวน 8 คน คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง ตามเกณฑ์ดังนี้ (1) เป็นนักดนตรีที่ประกอบอาชีพหลักทางดนตรีหรือมีรายได้หลักมาจากการแสดงดนตรีติดต่อกันมา 3 ปี ในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา (2) มีการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง ติดต่อกันตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือมีจำนวนชั่วโมงการฝึกซ้อมประมาณ 10,000 ชั่วโมงขึ้นไป (3) มีประสบการณ์ในการเล่นดนตรีแบบมืออาชีพที่มีผลงานโดดเด่น หรือมีผลงานเป็นที่ยอมรับในด้านดนตรี เช่น ได้รับรางวัลระดับภูมิภาคหรือระดับชาติขึ้นไป เป็นต้น (4) เคยมีประสบการณ์การเล่นดนตรีจนรับรู้ว่าเป็นหนึ่งเดียวกับดนตรี หรือ มีประสบการณ์ปิติ ตื่นดีกับการเล่นดนตรีหรือการแสดงดนตรีที่ผ่านมา และ (5) มีความยินดีเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แนวคำถามสัมภาษณ์ที่ผ่านการนำไปทดลองใช้และปรับแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริงแล้ว ตัวอย่างคำถามหลักได้แก่ (1) ขอให้ท่านเล่าถึงเส้นทางการเป็นมืออาชีพ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง (ความถนัดทางด้านดนตรี การรับรู้ความเป็นมืออาชีพของตน) (2) ตัวตนทางดนตรีและการพัฒนา (สิ่ง

ที่ช่วยส่งเสริม หรือ อนุรักษ์งานในเส้นทางการพัฒนาตัวตนทางดนตรี ตัวอย่างเหตุการณ์ที่ท่านจำได้ คุณค่าและความหมายของการเป็นนักดนตรีมืออาชีพ) เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลวิจัย ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 ถึง มกราคม พ.ศ. 2559 หลังได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้นัดหมายกับผู้ที่มีใจเป็นผู้ให้ข้อมูลผ่านคนกลาง และการขอให้ผู้ให้ข้อมูลบอกต่อ เมื่อผู้ที่มีใจเป็นผู้ให้ข้อมูลผ่านเกณฑ์การคัดเลือกแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการวิจัยและแจ้งสิทธิของผู้ให้ข้อมูลตามขั้นตอนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และหากผู้ให้ข้อมูลตกลงเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ขอให้ผู้ให้ข้อมูลลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 1 ครั้ง โดยใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1-2 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยถอดเทปการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอิงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์ โดยมุ่งทำความเข้าใจถึงความหมายของปรากฏการณ์หรือประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล และมีการตรวจสอบข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลโดยการอ่าน วิเคราะห์ อภิปรายและนำข้อมูลจากการสังเกต และบันทึกภาคสนามมาใช้ประกอบ รวมถึงให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบและขอความเห็น เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลถูกต้องตามประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลมากที่สุดช่วยลดอคติในตัวผู้วิจัย และลดความผิดพลาดหรือการบิดเบือนข้อมูล จากนั้นจึงสรุปข้อค้นพบที่ได้และนำเสนอในรูปแบบของการเขียนเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประสบการณ์ด้านจิตใจในการพัฒนาตัวตนทางดนตรีและความหมายในชีวิตของนักดนตรีมืออาชีพที่ได้จากการสัมภาษณ์นักดนตรีมืออาชีพจำนวน 8 คน รายละเอียดดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือหลักที่ใช้	ระยะเวลาที่เล่นดนตรี	รางวัล การประกวด แข่งขัน	อาชีพ ปัจจุบัน	ประสบการณ์ด้านดนตรี
รายที่ 1 “ท็อป” เพศ: ชาย อายุ: 25 ปี การศึกษา: ปริญญาตรี	• แอ็กโซโฟน	ประมาณ 14 ปี	• ชนะเลิศการประกวดดนตรี ระดับมัธยมศึกษา (ระดับชาติ)	• นักดนตรีอิสระ • เล่นดนตรี back up ให้กับศิลปิน	• เริ่มเรียนคีย์บอร์ด (อายุ 6 ปี) • เข้าวงดุริยางค์ เล่นมัลติเดียน (ป.3-ป.6) • เรียนเปียโน (ป.6) • เข้าวงโยธวาทิต เล่นคลาริเน็ต (ม.1- ม.3) • เรียนแซกโซโฟนกับพ่อเพิ่มเติม (ม.3) • เรียนดนตรีศึกษาในระดับปริญญาตรี • กำลังศึกษาคณะด้านดนตรีศึกษา ระดับปริญญาโท • สมาชิกชมรมดนตรีสากลของมหาวิทยาลัย
รายที่ 2 “อิน” เพศ: ชาย อายุ: 29 การศึกษา: ปริญญาโท	• ทรัมเป็ต • เบสไฟฟ้า	ประมาณ 17 ปี	• ประกวดวงโยธวาทิต (ระดับชาติ) • ประกวดวงดนตรีแจ๊สในรายการโทรทัศน์ (ระดับชาติ) • ประกวดวงโยธวาทิตที่ประเทศอังกฤษ (ระดับนานาชาติ)	• นักดนตรีอิสระ • เล่นดนตรี back up ให้กับศิลปิน	• เริ่มเรียนขลุ่ยไทยในชมรม (ป.6) • เข้าวงโยธวาทิต เล่นทรมโบน (ม.1-ม.4) • หัดกีตาร์เอง (ม.1) • หัดเบสไฟฟ้าเอง (ม.3) • เรียนทรัมเป็ต (ม.5) • ปริญญาตรีด้านดนตรี • สมาชิกชมรมดนตรีสากลของมหาวิทยาลัย
รายที่ 3 “ชาติ” เพศ: ชาย อายุ: 30 การศึกษา: ปริญญาโท	• ฟลูต	ประมาณ 17 ปี	• ชนะเลิศการแข่งขันฟลูตรุ่นมัธยม (ระดับชาติ) • ประกวดวงโยธวาทิต (ระดับชาติ)	• นักดนตรีอิสระ • ครูสอนวงโยธวาทิต	• เริ่มเข้าวงโยธวาทิต เล่นฟลูต (ม.1) • ศึกษาฟลูตเพิ่มเติมข้างนอก (ม.5) • ปริญญาตรีด้านดนตรี • ปริญญาโทด้านดนตรี
รายที่ 4 “นาย” เพศ: ชาย อายุ: 33 การศึกษา: ปริญญาโท	• ดับเบิลเบส	ประมาณ 17 ปี	• ค่ายดนตรีเยาวชนเอเชีย (นานาชาติ) • ค่ายดนตรี ยุโรป (นานาชาติ)	• นักดนตรีอิสระ • อาจารย์มหาวิทยาลัย (วิชาทักษะดนตรี)	• เริ่มหัดเล่นเบสไฟฟ้า (ม.4) • เรียนดับเบิลเบสข้างนอก (ม.5) • ปริญญาตรีและปริญญาโทด้านดนตรี • ศึกษาต่อด้านการแสดงดนตรีต่างประเทศ

ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องดนตรีหลักที่ใช้	ระยะเวลาที่เล่นดนตรี	รางวัลการประกวดแข่งขัน	อาชีพปัจจุบัน	ประสบการณ์ด้านดนตรี
รายที่ 5 “วิน” เพศ: ชาย อายุ: 24 การศึกษา: ปริญญาตรี	• เปียโน • คีย์บอร์ด	ประมาณ 17 ปี	• ชนะเลิศการประกวดวงดนตรี (ระดับชาติ) (ระดับชาติ)	• ศิลปินในสังกัดค่ายเพลง	• เริ่มเรียนอเล็กซานเดอร์ (ป.2) • เรียนเปียโนในสถาบันดนตรี (ป.5) • ช่วงดุริยางคโรงเรียน (ม.1) • ช่วงลูกทุ่งของโรงเรียน (ม.1) • เริ่มเรียนเปียโนคลาสสิก (ม.6) • ปริญญาตรีด้านดนตรี
รายที่ 6 “ไฉ” เพศ: ชาย อายุ: 27 การศึกษา: ปริญญาโท	• ซับร้อง	ประมาณ 16 ปี	• ประกวดร้องเพลง (ระดับนานาชาติ) • ประกวดร้องเพลงของรายการโทรทัศน์ 3 รายการ (ระดับชาติ)	• นักดนตรีอิสระ • ครูสอนร้องเพลงในสถาบันดนตรี	• เริ่มเรียนร้องเพลงในสถาบันดนตรี (ป.5-ปัจจุบัน) • สมาชิกชมรมดนตรีสากลของมหาวิทยาลัย
รายที่ 7 “ปึก” เพศ: ชาย อายุ: 29 การศึกษา: ปริญญาโท	• ขลุ่ย • เปียโน	ประมาณ 18 ปี	• ชนะเลิศการเดี่ยวขลุ่ยเพียงออ (ระดับชาติ)	• นักดนตรีไทยในสังกัดข้าราชการครู (วิชาดนตรี)	• เริ่มเรียนขลุ่ยที่สถาบันดนตรี (ป.4) • สมาชิกชมรมดนตรีไทย (ม.1-ม.6) • เรียนเปียโนเพิ่มเติม (ม.6) • สมาชิกวงดนตรีไทยเยาวชน • ปริญญาตรีและปริญญาโทด้านดนตรี
รายที่ 8 “นิว” เพศ: ชาย อายุ: 24 การศึกษา: ปริญญาตรี	• ซับร้อง • เปียโน	ประมาณ 15 ปี	• เจริญทอง การแข่งขันขับร้อง (ระดับชาติ) • ชนะเลิศการประกวดร้องเพลงประสานเสียง (ระดับชาติ) • ชนะเลิศการแต่ง เพลง (ระดับชาติ) • เปียโน Trinityเกรด 8	• ผู้ผลิตเพลงสังกัดค่ายเพลง • มีกรอไปนสังกัดค่ายเพลง • นักแต่งเพลงอิสระ	• เริ่มเรียนเปียโนที่โรงเรียน (อ.2) • เรียนเปียโน (ป.3) • เข้าร่วมขับร้องประสานเสียง (ป.5) • สมาชิกวงขับร้องประสานเสียงเยาวชน • เรียนร้องเพลงที่สถาบันดนตรี (ม.1-ม.6) • ปริญญาตรีด้านดนตรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบ 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การรับรู้ต้นทุนทางดนตรี ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึง การรับรู้ต้นทุนที่สำคัญในการพัฒนาตัวตนในเส้นทางดนตรี ใน 3 ประเด็นย่อย คือ ทรัพยากรภายในตนเอง การสนับสนุนของครอบครัวและ การเห็นคุณค่าของดนตรีจากคนรอบข้างที่ช่วยเอื้อให้พวกเขาก้าวเข้าสู่เส้นทางดนตรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การตระหนักในทรัพยากรภายในตน เป็นสิ่งสำคัญในการเข้าสู่ถนนสายดนตรี ไม่ว่าจะเป็น ความชอบ แรงจูงใจ แรงบันดาลใจภายในตัวพวกเขา ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงแรงจูงใจ แรงบันดาลใจในการเล่นดนตรี เช่น รู้สึกว่าดนตรีทำให้ตนเองพิเศษ แตกต่างจากคนอื่น ๆ รวมไปถึงลักษณะนิสัยของผู้ให้ข้อมูลที่ส่งผลต่อการเข้าสู่เส้นทางดนตรี และการคงอยู่บนเส้นทางดนตรี ตัวอย่างเช่น

“ถ้าพูดถึงดนตรี เป็นคนที่ชอบดนตรีมาตั้งแต่เด็ก คุณแม่เคยเล่าให้ฟังว่าตอนเด็กๆ พอเปิดเพลงในทีวี ก็จะออกมาเต้นชอบ มีความรู้สึกที่ว่าชอบดนตรีมาก จนกระทั่งเข้าอนุบาล พอเข้าอนุบาลปั๊บ อนุบาล 2 เค้าก็ให้เรียนเมโลเดียนเครื่องเป่า”

- นิว ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8

นอกจากการตระหนักในทรัพยากรภายในตนเองเหล่านี้จะเป็นต้นทุนในการเริ่มต้นก้าวเข้าสู่เส้นทางพัฒนาตัวตนทางดนตรีแล้ว สิ่งเหล่านี้ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการคงอยู่บนเส้นทางดนตรีหลังจากรับรู้ความสามารถทางด้านดนตรีแล้วอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

“เรื่องร้องเพลงเราเป็นคนพยายามมากด้วยตัวเองอยู่แล้ว แล้วก็ไม่เคยหยุดกับมัน จนทุกวันนี้พี่ก็ยังเรียนร้องเพลงอยู่ ไม่เคยหยุด เราก็อพยายามหา source ให้ตัวเองตลอดเวลา คือเราเป็น performance เราเป็นผู้ให้ การเป็นผู้ให้ จะเอาไปให้เค้า จะต้องรับก่อน”

- โจ้ ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6

1.2 การสนับสนุนจากครอบครัว สิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดอย่างครอบครัว นับเป็นต้นทุนทางดนตรีที่สนับสนุนและเอื้อให้ผู้ให้ข้อมูลก้าวเข้าสู่เส้นทางดนตรี

ครอบครัวมีส่วนช่วยในการสร้างตัวตนทางดนตรีทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้านทางตรง เช่น การส่งเสริมการเรียนการสอนดนตรีทั้งในระบบโรงเรียนและการเรียนการสอนดนตรีในสถาบันดนตรีนอกระบบโรงเรียนต่างๆ และทุนทรัพย์ในการหาซื้อเครื่องดนตรีต่างๆ รวมไปถึงการเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ให้ข้อมูลในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีตัวอย่างเช่น

“ตอนที่สอบเข้า พ่อลงทุนให้ลูกน้องตำรวจชนอเล็กโทนไปห้องสอบ แล้วเราก็ขึ้นไปสอบ อาจารย์เห็นเค้าคงคิดว่าเด็กคงอยากเข้าจริงๆ ก็เลยได้เข้า”

- วิน ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูล ยังกล่าวถึงการสนับสนุนจากครอบครัวทางอ้อม ซึ่งส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลได้เกิดความผูกพันกับเสียงดนตรี เกิดการซึมซับสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีตั้งแต่วัยเด็ก ตัวอย่างเช่น

“อ้อ คือแม่เราก็เป็นครูนาฏศิลป์ สอนรำ ซึ่งก็จะอยู่บ้านก็จะเปิดเพลงเพื่อสอนรำเด็กๆ แต่มันก็เป็นเพลงดนตรีไทยครับ ก็ได้ฟังมาตลอด แล้วเวลาไปโรงเรียน นั่งรถพ่อ พ่อก็เปิดเพลง ซึ่งมีหมดเลย เพลงลูกทุ่ง เพลงร็อค เพลงแม่กระทั่งเพลงของค่ายBakery เพลงพีเบิร์ด เพลงคริสติน่า อะไรเจีย เราก็เลยได้ฟัง”

- เอ็น ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2

“บ้านที่เป็นครอบครัวดนตรี คุณปู่เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงพื้นบ้านหนังตะลุง ทางบ้านพ่อพี่ก็จะเป็นสายลูกทุ่งหมด แล้วก็มียังดนตรีลูกทุ่ง ส่วนคุณแม่ที่เป็นครูสอนนาฏศิลป์ จบนาฏศิลป์ คุณพ่อพี่จบดนตรี ก็เลยกลายเป็นครอบครัวดนตรี แล้วพอถึงเวลา ที่บ้านก็เลยคิดกันว่าลูกควรจะมีดนตรีสักอย่างนึงให้ลูกเลือกกว่าจะเอาอะไร”

- โจ้ ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6

1.3 การเห็นคุณค่าของดนตรีจากคนรอบข้าง เป็นอีกต้นทุนทางดนตรีที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า มีผลต่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำการเรียนดนตรีของพวกเขา ตัวอย่างเช่น

“ปัจจัยที่ทำให้เค้าสนับสนุนได้จริงๆ ก็คือเสียงจากคนรอบข้าง พอคนรอบข้างเริ่มชมเยอะๆ แบบ น้องนิวเก่งจังเลยคะคุณแม่ ตั้งแต่เล่นเปียโนละ ซึ่งก็เล่นเวทีนั่นนี่นั่น ก็เลยทำให้เค้าตัดใจซื้อเปียโนมาให้ เค้าซื้อเปียโนupright ตัวแรกมาให้ตอนอยู่ป.3 แบบตัวที่เค้าก็บอกว่า เค้าซื้อเพราะว่าทุกคนชมว่าเราทำได้ อย่างตอนไปเรียนร้องเพลง มัณญูกราคาสามลีพัน เค้าก็โอเค ถึงจะไกลก็หะ แต่บางนัมนัใกล้สุดแล้วตอนนั้น แล้วทุกคนชมเราหมดในคอนเสิร์ต พ่อกับแม่ก็สามารถมาส่งให้ได้ทุกสัปดาห์เพื่อที่จะเรียน เพราะว่าทุกคนชมหมด ก็เลยเริ่มเรียนร้องเพลง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา”

- นิว ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8

2. ความชัดเจนในตัวตนทางดนตรี ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงการรับรู้ความชัดเจนในตัวตนทางดนตรีของตนเองใน 3 ประเด็นย่อย คือ การรับรู้พรสวรรค์ทางดนตรี ความถนัดทางดนตรี และความมุ่งมั่นที่จะเล่นดนตรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การรับรู้พรสวรรค์ทางดนตรี ผู้ให้ข้อมูลรายงาน ถึง พรสวรรค์ที่เป็นความสามารถที่โดดเด่นขึ้นมาของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลรอบข้างว่าเป็นสิ่งที่พวกเขาตระหนักและรับรู้ตนเอง ชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ จากการสอบ การแข่งขัน การเปรียบเทียบ และการลองผิดลองถูก ดังนี้

ในเรื่องการสอบ การแข่งขัน การเปรียบเทียบ ผู้ให้ข้อมูลได้มีโอกาสเปรียบเทียบความสามารถทางดนตรีกับบุคคลรอบข้าง โดยวิธีการสอบ เช่น การทดสอบทฤษฎีดนตรี โสดประสาททางดนตรี เพื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกในวงโยธวาทิต รวมไปถึงการประกวด แข่งขันในครั้งแรกๆ และได้รับรางวัลในอันดับต้นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ถึงพรสวรรค์ทางดนตรีของตนเองได้อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น

“ก็เราอยากมา เราอยากเล่นให้ดี แล้วเราก้ เราอยากเป็นท๊อปของจังหวัดก่อน ท๊อปประเทศก็อีกเรื่องนึง ในจังหวัดขอนแก่นของเราไม่มีใครเป่าฟลูตได้เก่งไปกว่าเราแล้ว”

- ชาติ ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3

“ก็คือพอเล่นเปียโนเนี่ย มันเหมือนกับว่าเรารู้สึกว่าเราเกินหน้าเพื่อนหลายๆคน ความรู้สึกแบบเนี่ยมันเป็นมาตลอด ทำให้เรารู้สึกว่า เราชอบที่จะเก่งกว่าทุกคนในห้อง สมมติมาในคลาสเปียโนปั๊บ มีคนเล่นเปียโนอยู่ 5 คน คุณครูเค้าให้เล่นทีละคน แล้วเราเล่นดีมาก แต่เพื่อนยังเล่นไม่ได้ ทุกคนก็จะมาบอกว่า นิว เก่งจัง”

- นิว ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8

นอกจากการรับรู้ถึงพรสวรรค์ทางดนตรีของตนเองจากการเปรียบเทียบกับทักษะทางดนตรีต่างๆ กับผู้อื่นแล้ว ผู้ให้ข้อมูลยังรับรู้พรสวรรค์ทางดนตรีได้จากการลองฝึกลองถูกของตนเอง และพบว่าตนเองสามารถเล่นได้ดี สามารถเรียนรู้และเข้าใจได้เร็ว และถูกต้อง จึงรับรู้ว่าเป็นทักษะทางดนตรีที่ดี เช่น การมีประสาทหูที่ดีให้การแยกเสียงโน้ต หรือการมีความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

“ใช่ ชลุตย์ดนตรีไทยครับ ชลุตย์เพียงออ ก็เรียน แล้วอาจารย์ก็ให้โน้ตมาเป่าเพลงไทย เพลงแบบพื้นบ้านครับ เราขยัน เราก็ไปซื้อหนังสือเองตามร้านหนังสือ โน้ตชลุตย์ไทยแล้วมาหัดเป่า เราก็มาหัดเองที่บ้าน ทีนี้ก็ฟังเพลงตามทีวี แล้วช่วงนั้นมันมีบอลโลก เราก็แกะเพลงบอลโลก เป่าเพลงบอลโลก แบบมันจิงเลย ปรากฏว่าเป่าชลุตย์ไทย เอ๊ะ ทำไมเสียงไม่ตรง เราก็เลยต้องผสมนัวกันเอง ปรับเปลี่ยนให้เสียงมันตรง” - เอ็น ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2

2.2 การรับรู้ความถนัดทางดนตรี ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รับรู้ว่าการเล่นดนตรีคือสิ่งที่ตนเองสามารถทำได้ดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับความถนัดทางด้านอื่นๆ ของตนเอง ตัวอย่างเช่น

“คือตอนนั้นไม่ได้คิดว่าชอบที่สุดยังไม่คิดว่าจะจะเป็นนักดนตรีหรือจุดประกายว่า เออชอบละ อยากเรียนชีวิตนี้ แต่คือเป็นสิ่งที่ทำแล้วได้ดีที่สุดในชีวิต เพราะว่าเรียนก็ไม่ได้ เรียนก็เกรดสองกว่าๆ นิดๆ เกือบจะต่ำกว่าสองตลอด แล้วตกบ้างอะไรบ้าง แต่วิชาดนตรีก็จะอัปขึ้น จะเป็นตัวนำเพื่อน คือทั้งดนตรีไทยดนตรีสากลเลยครับ อาจารย์รู้จักเราก็จะเป็นอาจารย์ดนตรีไทย เกียรติบัตรพีในชีวิตของ

มัธยมมีประมาณ 70 ใบ เกี่ยวกับดนตรีไทยหมดเลย”

- บิ๊ก ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7

“ครับ เพราะว่าเราทำอย่างอื่นสู้คนอื่นไม่ได้ แต่อันนี้เรารู้สึกว่าเราเล่นดนตรีได้ดีกว่าคนอื่น แต่ว่าเราเตะบอลสู้คนอื่นไม่ได้ เราเล่นเราก็แพ้เค้า”

- เอ็น ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2

2.3 การรับรู้ความมุ่งมั่นที่จะเล่นดนตรี ผู้ให้ข้อมูลรายงานประสบการณ์การรับรู้ความมุ่งมั่นที่จะเล่นดนตรีออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การเรียนการสอน และการประกอบอาชีพ โดยความมุ่งมั่นที่จะเล่นดนตรีอย่างต่อเนื่องด้านการเรียนการสอนในระบบ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียน การร่วมเป็นสมาชิกในชมรม วงดนตรีต่างๆ ของโรงเรียน รวมไปถึงการเรียนการสอนนอกระบบโรงเรียน เช่น การเรียนการสอนในสถาบันดนตรีต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ตัวอย่างเช่น

“ใช้เวลาอยู่ตรงนั้นประมาณเป็นปีครับ สองทุ่มถึงสามทุ่มครึ่ง ลีทุ่ม ไม่ไปไหนเลย นั่งอยู่หน้าวิทยุ นั่งฟังทุกคืน ฟังเทคนิคการเป่าขลุ่ยของคนนั้น คนนี้ เป่าขลุ่ยให้กบวง เดี่ยว ปี คือฟังจริงจัง แล้วมันเป็นช่วงเวลาที่ เราเริ่มรู้ว่าเราต้องเดินด้านนี้ละ เราอยากเรียนด้านนี้ต่อ”

- บิ๊ก ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7

นอกจากความมุ่งมั่นที่จะเรียนดนตรีผ่านการเรียนการสอนอย่างมีระบบ และหลักสูตรแล้ว ผู้ให้ข้อมูลมีความมุ่งมั่นที่จะเล่นดนตรีอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะนำทักษะนี้ไปประกอบอาชีพ และหาเลี้ยงชีพตนด้วยการเป็นนักดนตรี เพราะผู้ให้ข้อมูลเริ่มมีการรับรู้ว่าการเล่นดนตรีนั้นเป็นความสุขของตนเองและเป็นสิ่งที่ตนเองสามารถทำให้เกิดประโยชน์ได้ในอนาคต

“ประมาณปี 4 เราเริ่มร้องกลางคืนที่แรก สองที่แรก เราก็เริ่มรู้สึกว่ามันเวิร์คนะเครื่องกลางคืนเราก็ได้ตั้งแล้ว เราทำงานชั่วโมงเดียว สองชั่วโมง ได้ตั้งเยอะกว่าพนักงานออฟฟิศที่นั่งทั้งวันยังได้ไม่เท่าเรา เราช้องเพลงแป็บเดียวเอง แล้วก่อนหน้านั้น ประมาณปี 3 เราเริ่มดูๆ แล้ว ว่านักร้องกลางคืนเค้าทำอะไรกัน

เราก็อธิษฐานว่าร้องเพลงแบบไหนได้ตั้งเท่าไร ถ้าเราร้องสากล เราได้ตั้งเยอะ เรา
มาถูกสายละ”

- ใจ ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6

“เรารู้สึกว่าเราชอบ แล้วเราน่าจะยึดไปตลอด ตั้งแต่ตอนนั้นเรารู้สึกว่าเราจะยึด
ตรงนี้ไปตลอดชีวิตเลยนะ”

- เอน ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2

3. การเติบโตของตัวตนทางดนตรี ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงการกระทำต่างๆ
ที่ส่งผลให้ตัวตนทางดนตรีได้พัฒนาขึ้น ทั้งในด้านทักษะต่างๆ ของการเล่นดนตรีและ
ความเป็นนักดนตรีมืออาชีพ ที่ค่อยๆ ได้รับการหล่อหลอมผ่านกระบวนการต่างๆ
จนกระทั่งดนตรีได้หลอมรวมกับตัวตนของผู้ให้ข้อมูลเองเป็นหนึ่งเดียว ดังประสบการณ์
ต่อไปนี้

3.1 การฝึกฝนฝีมือ ผู้ให้ข้อมูล รายงานว่า สิ่งสำคัญในการเติบโตของ
ตัวตนทางดนตรีนั้น คือ การได้ฝึกฝนฝีมือเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีของตนเอง
อยู่ตลอดเวลา ความเป็นมืออาชีพของผู้ให้ข้อมูลเกิดจากการฝึกซ้อม แม้ว่าตนเองจะ
ไม่มีงาน แต่การฝึกซ้อมหรือฝึกหัดเองนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการเติบโตของตัวตนทาง
ดนตรี ตัวอย่างเช่น

“1-2 ชั่วโมงแรกก็จะเป็นการซ้อม *scale arpeggio* แบบฝึกหัด
ทั่วไป ชั่วโมงที่ 3-4 ก็ซ้อมเพลงโซโล่ ก็คือเพลง *repertoire* ที่เราเคยเรียนมาแล้ว
และ *repertoire* ใหม่ที่เราต้องการเล่น ละก็ 5-6 ก็ซ้อมพวก *excerpt* ฟังเพลง เรา
จะไม่ได้ซ้อมติดกัน 6 ชั่วโมงนะ เราจะซ้อมแบบ 2 ชั่วโมง พัก 15 นาที ซ้อม ซ้อม
15 นาที พัก 15 นาที ซ้อม 20 นาที ก็รวมกันแล้วก็ 6 ชั่วโมง”

- นาย ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4

“ตอนสอบเข้าก็ต้องเข้ากรุงเทพอาทิติยละครึ่งเลยนะ คือมาทุก
อาทิตย์เพื่อมาเรียนทฤษฎี พี่เรียนทฤษฎีกับอาจารย์อีกคน ถ้าวันไหนอาจารย์พี่ว่า
พี่ก็จะใช้โอกาสนั้นมาเรียนฟลุคด้วย”

- ขาติ ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3

3.2 การได้ลองเล่นดนตรีประเภทต่างๆ ทั้งความหลากหลายของเครื่องดนตรี รวมไปถึงความหลากหลายของประเภทและแนวดนตรี ตัวอย่างเช่น

“ตอนเข้าเล่นคลาสสิกเสร็จไปเล่นร็อก กลับมาเรียนแจ๊ส (หัวเราะ) แต่วันมองว่า คือเราเรียนเอกเปียโน ก็ดีกว่าคนอื่นอย่าง คือมัน all around ทุกอย่าง เปียโนคือแม่ มันครอบคลุมหมดเลย”

-วิน ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5

“เรามาเล่นกีตาร์เบสก่อน ตอนม.3 มันมีงานปัจฉิมจบ ในห้องต้องมีการแสดง ห้องเราก็ตกลงกันว่าจะทำวงดนตรีเล่นกัน ปรากฏว่าในห้อง มีเราที่เล่นกีตาร์เก่งที่สุด เพราะฉะนั้นจะไม่มีใครเล่นเบสเป็นเลย เพราะเด็กมันไม่มีใครเล่นเบสอยู่แล้ว มันไม่ป๊อปปูลาร์ ด้วยความที่เราเล่นเก่งสุด เราว่าโน้ตไหนคืออะไร เราเรียนอ่านโน้ตเป็น เราก็เลยต้องเสียสละไปเล่นเบส โดยที่เราต้องสอนเพื่อนเล่นกีตาร์ด้วยซ้ำ แล้วก็ไปเล่นเบสครับ แล้วพอเห็นว่าเล่นเบสได้ พออาจารย์มีงานอะไรก็เรียกเราเล่นเบสตลอดเลยครับ แต่ว่าเรายังเล่นกีตาร์ไปด้วย เล่นเบสไปด้วย ก็ได้ที่หนึ่งสามปีซ้อน”

-เอน ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2

3.3 การเข้าร่วมประกวด แข่งขัน ในช่วงพัฒนาตนเองทางด้านดนตรี ซึ่งทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีการพัฒนาตัวตนทางดนตรีและทักษะทางดนตรีมากขึ้น รวมไปถึงเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความรักในการเล่นดนตรีมากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ในการเล่นดนตรีมากขึ้น นอกจากนี้การประกวดแข่งขันยังเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลได้มองเห็นศักยภาพของตนเองได้ชัดเจนมากขึ้นอีกด้วยตัวอย่างเช่น

“ลองไปแข่งดู แล้วด้วยความที่รายการประกวดนี้ เป็นรายการประกวดดนตรีร็อก แต่เราเล่นแจ๊ส เราก็เลยอยากจะลองฉีกกฎดู ลองดู ไม่ได้หวังอะไรเลย ว่าจะต้องได้หรือเข้ารอบ”

-ท็อป ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงมุมมองของตนเองเกี่ยวกับการประกวดแข่งขันไว้ ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถรันตีฝีมือของนักดนตรี หรือผู้เรียน

ดนตรีได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการประกวดแข่งขันในเวทีต่างๆ ยังเป็นการตั้งเป้าหมายไว้กับการฝึกซ้อมของผู้เล่นดนตรีอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

“คือเหมือนทุกคนรู้ว่าการพัฒนาทางดนตรี มันต้องประกวดจริงๆ หัดเองก็เล่นได้ แต่มันจะไร้เป้าหมายไปหน่อย เป้าหมายมันจะยาวมาก แต่การประกวดจะมีเป้าหมายตั้งไว้ก่อนว่าอยู่ตรงนี้แล้วเราก็จอมไปให้ถึงตรงนั้น”

-เอน ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2

3.4 การมีต้นแบบ และแหล่งทรัพยากรที่เอื้ออำนวย ผู้ให้ข้อมูลระบุถึงการเป็นส่วนหนึ่งของบรรยากาศการทำงานของนักดนตรีมืออาชีพ การได้รับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นนักดนตรีมืออาชีพ สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดแรงบันดาลใจ มีไฟ มีพลังงานในการเล่นดนตรีมากขึ้น หรือกระทั่งเป็นจุดเปลี่ยนบนเส้นทางสายดนตรีของผู้ให้ข้อมูลตัวอย่างเช่น

“ผมเชื่อว่าผมอยู่กับดนตรีมาตั้งแต่เด็ก แล้วดนตรีก็เบ็นดนตรีที่เป็นมืออาชีพ หมายถึงดนตรีที่ผมใช้ชีวิตอยู่ด้วยคือมืออาชีพหมดเลย เพราะงั้นเรารู้ว่าเค้าทำงานกันยังไงตั้งแต่เราเด็กๆ”

-ท็อป ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1

“ไอย่ เป็นแรงบันดาลใจหลักเลย เพราะตอนช่วงวินอยู่ป.5 พี่ชายวินก็ไปแข่ง ตอนนั้นประมาณม.5 ไปแข่งรายการประกวดวงดนตรีระดับประเทศ เอ๊ะ มันคืออะไร พ่อก็รู้ว่าพี่ชายแข่ง ทำไปทำมาก็เข้าถึงรอบชิง แล้ววันรอบชิงแข่งที่ Indoor Stadium หัวหมาก ก็เลยไปเชียร์ด้วย เฮ้ย คนเยอะมากเลย เท่มาก แล้วพี่วินก็ได้ที่สองมา ซึ่งได้ที่สองได้เซ็นสัญญาค่ายด้วย เราอยากเป็นอย่างนั้นบ้าง เราก็เลยเริ่มคิดจะทำวงตั้งแต่ตอนนั้น”

-วิน ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5

3.5 การพบจุดเปลี่ยนในเส้นทางดนตรี เมื่อมีการพัฒนาตัวตนทางดนตรีมาถึงจุดหนึ่ง ผู้ให้ข้อมูลมักพบกับจุดเปลี่ยนบางอย่างในเส้นทางดนตรีที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่เหตุการณ์เหล่านี้มักเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและมีความชัดเจน รวมไปถึงมีความมั่นคงกับเส้นทางดนตรีอย่างเฉพาะเจาะจงมากขึ้นตัวอย่างเช่น

“ตอนที่ได้ที่หนึ่ง ก็ตอนนั้นดีใจว่าสบายละ ได้เป็นศิลปินละ ซึ่งตอนนั้นมันเหมือนสอบมหาลัยติด เหมือนสอบติดค่าย เรายังต้องเข้าไปเรียนรู้อะไรอีกเยอะ แล้วแบบว่าจำได้เลยว่าตอนที่ได้ที่หนึ่ง วินก็ขึ้นรถไปงาน Big Mountain ไปเล่นกับวงดนตรีดัง คือแบบว่ามันไม่ได้หยุดเลย”

- วิน ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5

4. การรับรู้คุณค่าและความหมายในการเป็นนักดนตรีมืออาชีพ ผู้ให้ข้อมูลรายงานถึงคุณค่าและความหมายในการเป็นนักดนตรีมืออาชีพ ใน 3 ประเด็นย่อย คือ การหลอมรวมดนตรีกับตัวตน การเกิดประสบการณ์เป็นหนึ่งเดียวกับดนตรี และการรับรู้ว่าดนตรีคือชีวิต ดังนี้

4.1 การหลอมรวมดนตรีกับตัวตน เมื่อผู้ให้ข้อมูลได้เดินในเส้นทางดนตรีมาจนกระทั่งรับรู้ว่าการเล่นดนตรีของตนเองนั้นมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว แบบที่ไม่มีใครสามารถลอกเลียนแบบได้ เนื่องจากเอกลักษณ์ทางดนตรีเหล่านั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับเฉพาะทักษะความสามารถในการเล่นดนตรีของแต่ละคนเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นมาจากตัวตนของแต่ละคน ประสบการณ์ บุคลิกลักษณะนิสัยต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

“ก็ถ้าเป็นเป่าในดนตรีไทยเลยนะ จะเป็นคนที่เป่าลุ่ยสนุกแบบ ตืดตืดตื้อตื้อตืดตืดตืด จะเป็นลูกนี้ คนหลายๆ คนจะฟัง พอถึงช่วงเร็วๆ ถ้านั่งอยู่ในวง ถ้าไม่รู้ว่ใครเป่า แล้วเป็นการแสดงในมหาลัยเจ๊ย ก็จะมีว่าอันนี้เป็นบิกแน่นอน เป็น signature เป็นลายเซ็น (ท่าเสียงดนตรี) ตอนเป่าลุ่ยจะเป็นลูกนี้”

- บิก ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7

“ตอนแรกๆ พี่ก็เริ่มที่จะรับก่อน รับๆ รับๆ มา แล้วมันก็มาอยู่ในตัวเรา มันเหมือนลื่นซึกอธิบายง่ายๆ เหมือนมีลื่นซึกนี้ๆๆๆ เต็มไปหมดเลย แล้วค่อยๆ เพิ่ม ค่อยๆ เพิ่ม ใส่ไว้ในลื่นซึก แต่ก่อนเวลาเราเลือกหยิบมาใช้ เราก็จะหยิบมาทั้งเพลงเลย ซึ่งพอเวลาผ่านไปเราก็มีลื่นซึกเยอะขึ้น ทีนี้เราจะทำอะไรก็ได้แล้วในเพลง ทำแบบนี้ก็ได้ ทำแบบนี้ก็ได้ มันก็จะกลายเป็นเรา

- โจ้ ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6

นอกจากนี้ดนตรียังกลายมาเป็นตัวแทนในการสื่อสารอารมณ์และความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลในหลายๆ โอกาส

“มีผลมากครับ ในชีวิตผมนะ คือทุกอย่างมันขึ้นอยู่กับดนตรีหมดเลย ก็อย่างที่บอกว่า ผมรู้สึกอะไร ผมก็จะระบายผ่านดนตรี เพราะว่าอย่างที่บอกคือ ผมเป็นคนที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่ค่อยกล้าที่จะพูดอะไรออกไป พูดตรงๆ ไม่ได้ แบบขึ้นเวทีให้พูดนะไม่เอา ดนตรีเป็นที่ระบาย”

- นิว ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8

4.2 การเกิดประสบการณ์เป็นหนึ่งเดียวกับดนตรี ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการรับรู้ว่าเป็นหนึ่งเดียวกับดนตรีในขณะแสดง มีความดื่มด่ำ และความปีติสุข มีความผูกพันกับดนตรีที่ตนเองเป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้นมา ตัวอย่างเช่น

“ณ ตรงนั้นคือเรา เหมือนกับเราได้เล่นเป่าแซกในวง backup ที่เป็นมืออาชีพ ที่เป็นวงนักดนตรีอาชีพจริงๆ แล้วเราได้เป็น soloist อยู่ข้างหน้าแล้วเล่นกับพ่อ ความรู้สึกตอนนั้นที่เล่นมันคือเสียงดนตรีอ้อมเรา คือเราเป็นเด็กแบบคนหนึ่งที่เป่าแซกได้ แต่ดนตรีทั้งหมดข้างหลังมันคือ back ของเรา จนเราเป็นแบบ solo อยู่ตรงกลาง แล้วเสียงที่เราเล่นออกไป ความรู้สึกเราที่ได้ฟังเสียงตัวเองที่ไม่ได้ดัดอะไรมากมาย แต่ว่าอยู่ในวงที่พร้อมที่จะแบคดันเราขึ้น อันนั้นมันคือฟิน ก็เล่นไปเพลงหนึ่ง เป็นครั้งแรกที่ได้เล่นกับมืออาชีพ มันรู้สึกฟินที่ได้เล่นกับมืออาชีพ ความรู้สึกคือเหมือนกับเสียงแบบเนี้ย เราเคยแต่ได้ยินคนอื่นเล่น แต่เราไม่เคยได้ยินเสียงที่เกิดจากเราเล่น”

- ท็อป ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1

นอกจากเกิดความปีติสุข ดื่มด่ำกับเสียงดนตรีที่ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ผลิตเสียงดนตรีในขณะนั้นแล้ว ประสบการณ์เป็นหนึ่งเดียวกับดนตรียังเกิดในขณะให้ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ได้ว่าการสร้างสรรค์ดนตรีของตนเองนั้นมีคุณค่าและความหมายต่อตนเองหรือผู้อื่นอีกด้วยตัวอย่างเช่น

“ผมได้ไปร้องคอรัสให้กับคอนเสิร์ตของเพื่อนเหตุการณ์นี้ทำให้ผมร้องให้บนเวทีเลย เพื่อนผมเป็นนักร้องที่สู้ชีวิตมาก ...พยายามมามาก เข้าเวที

ใหญ่ๆมาเยอะแต่ก็ไม่สำเร็จซักที ตอนหลังมาทำเพลงเอง แต่ทุนน้อย ด้วยความที่เราเป็นเพื่อนกัน เค้าอยากทำเพลง ผมก็ทำให้ เราก็โตมาด้วยกันเรื่อยๆ เค้ามีแฟนคลับอยู่จำนวนนึงประมาณ 200-300 เค้าก็มีความสุขแล้ว เค้าก็เลยได้จัดคอนเสิร์ตเล็กๆ ของตัวเอง เค้าก็บอกว่าให้ผมขึ้นไปเป็นคอร์สให้เค้า แล้วก่อนจบคอนเสิร์ต ผมก็เพิ่งรู้ว่าสิ่งที่ผมทำมันมีค่ากับชีวิตเค้ามาก เค้าร้องให้ แล้วเค้าก็มากอดผม คือผมไม่รู้เลยมาก่อนว่าสิ่งที่ผมทำมันจะ impact เค้าขอบคุณแล้วบอกว่าผมเป็นผู้มีพระคุณ เป็นความรู้สึกบอกไม่ถูก”

- นิว ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8

4.2 การรับรู้ว่าดนตรีคือชีวิต ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง การมีดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในทุกขณะ ไม่สามารถผ่านวันๆ หนึ่งไปได้โดยขาดดนตรีผู้ให้ข้อมูลเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในดนตรีของตนเอง นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังระบุว่าถึงแม้จะมีอุปสรรคมาขัดขวางในการเล่นดนตรีบ้าง แต่ก็ไม่สามารถจะหยุดเล่นดนตรีได้เลย ตัวอย่างเช่น

“มันเป็นความสุขที่สำคัญมากในชีวิตพี้นะ คือถ้าไม่เล่นดนตรีก็อยู่ไม่ได้ขาดไม่ได้ ยิ่งไงก็ต้องจับ ต้องเล่น ถึงแก่แล้วก็ต้องเล่น เล่นไม่ไหว ก็สอน ไม่มีเพื่อนเล่น ก็เล่นคนเดียว ไม่เล่นก็ต้องฟัง ยิ่งไงก็ต้องฟัง”

- บิ๊ก ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7

“ก็ไม่เคยคิดว่าจะขาดดนตรีได้ ก็คงขาดไม่ได้แล้ว ยอมรับนะครับ ว่าปัจจุบันรายได้น้อยนะครับ ทำงานได้รายได้ไม่เยอะเลย ถ้าเป็นฟรีแลนซ์รายได้เยอะ เพราะว่ารับงานจากบริษัทใหญ่ แต่ว่าถ้าเป็นรับงานจากค่ายจริงๆ แล้วก็ไม่ได้เยอะเท่าไร แต่ว่าก็มีความสุขอยู่ดีกับการทำดนตรี”

- นิว ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8

ผู้ให้ข้อมูลยังรับรู้ได้ว่าดนตรีคือสิ่งสำคัญที่ให้โอกาสหลายๆ อย่างในชีวิตของตน ดนตรีเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ตนเองมาถึงจุดนี้ของชีวิตได้ เช่น ดนตรีให้ความสุขกับตนเอง ดนตรีเป็นสิ่งที่ทำให้ตนเองมีการศึกษาที่ดี ได้เรียนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ผู้ให้ข้อมูลบางคนรับรู้ว่าดนตรีทำให้ตนเองมีหน้าที่การ

งานที่ดี มีหน้ามีตาในสังคม รวมไปถึงการทำงานด้านดนตรีเป็นสิ่งที่ทำให้มีความสุข และสามารถหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวได้ด้วยอย่างเช่น

“ดนตรีให้ทุกอย่างในชีวิต ณ เวลานี้ ที่ได้เป็นครู ที่ได้เงิน มีรถ มีเงินใช้จ่าย มีอนาคต มีทุกอย่างในชีวิต สร้างเรามาถึงทุกวันนี้ คือดนตรีเลยนะ ดนตรีไทยนี่คือเป็นหลักเลย ถ้าไม่มีดนตรีไทยก็มองไม่ออกเลยนะว่าจะไปทางไหน จะเดินทางไหน จะมีคนนับหน้าถือตา หรือจะมีที่ทางสังคมให้ยืนมี ก็คงเป็นคนที่อยู่ๆ ไปทุกวัน ใช้เงินแม่ไป ป่านนี้ยังไม่มั่งงานทำรีเปลาไม่รู้ นึกไม่ออกจริงๆ ว่าตอนนี้ตัวเองเก่งอะไร หรือทำอะไรได้ดีกว่าเล่นดนตรี คิดได้แค่ว่า ทำทุกอย่าง มีดนตรี แล้วทำอะไรได้ดีที่สุดก็คือเล่นดนตรี”

- บิ๊ก ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7

การอภิปรายผล

เส้นทางการพัฒนาตัวตนทางดนตรีและความหมายในชีวิตของนักดนตรีมืออาชีพในการวิจัยครั้งนี้ มีปัจจัยสำคัญ ที่สนับสนุนการศึกษาที่ผ่านมาของทั้งนักการศึกษาไทย เช่น ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555) และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาความเป็นมืออาชีพนักดนตรี Ericsson (Ericsson และคณะ, 2007) กล่าวคือ ประเด็น นักดนตรีมืออาชีพเหล่านี้ รับรู้ถึงการมีทุนในการพัฒนาตัวตนทางดนตรี (ได้แก่ ทรัพยากรภายในตนเอง การสนับสนุนของครอบครัว และการเห็นคุณค่าของดนตรีจากคนรอบข้าง) และ การมีความชัดเจนในตัวตนทางดนตรี (ได้แก่ การรับรู้พรสวรรค์ทางดนตรีผ่านการสอบ การแข่งขัน การเปรียบเทียบ และการลองผิดลองถูก การรับรู้ความถนัดทางดนตรีของตนเอง การรับรู้ความมุ่งมั่นในการเล่นดนตรี โดยผ่านการเรียนการสอนอย่างมีหลักสูตร และความมุ่งมั่นที่จะเล่นดนตรีอย่างต่อเนื่องเพื่อการประกอบอาชีพ) โดยเฉพาะประเด็นการเริ่มเล่นดนตรี ตั้งแต่อายุยังน้อย

แม้ว่าการพัฒนาตัวตนทางดนตรีและความหมายในชีวิตของนักดนตรีมืออาชีพในการวิจัยครั้งนี้ จะให้ภาพของปัจจัยสำคัญ เช่น ปัจจัยภายใน ที่เป็นพรสวรรค์ และปัจจัยภายนอกที่เป็นตัวสนับสนุน แล้ว นักดนตรีมืออาชีพผู้ให้ข้อมูล ยังได้กล่าว

ถึงประเด็นสำคัญของ “พรแสวง” ในประเด็นที่ 3 นักดนตรีมืออาชีพ กล่าวถึง ประสบการณ์การฝึกฝนฝีมือ การได้ลองเล่นดนตรีประเภทต่างๆ การเข้าร่วมประกวด แข่งขัน การมีต้นแบบและแหล่งที่เอื้ออำนวย รวมไปถึงการพบจุดเปลี่ยนในเส้นทางดนตรี ดังที่Ericsson ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาความเป็นมืออาชีพ ได้กล่าวว่า “มืออาชีพเป็นสิ่งที่สร้างขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวแต่กำเนิด (Expert is made, not born)” (Ericsson และคณะ, 2007: หน้า 2) และประสบการณ์พรแสวงที่เกิดจากการรับรู้ถึงตัวตนทางดนตรีของตนเองจะนำไปสู่การเล่นดนตรีอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยไม่รู้สึกลำบากหน่าย หรือไม่รู้สึกลอยๆเปลี่ยนไปทำสิ่งอื่นนั้น ถือได้ว่าเป็นการเล่นดนตรีเพื่อดนตรีอย่างแท้จริง หรือ เป็นการเล่นดนตรีที่ออกมาจากแก่นแท้ (Essence) ของตัวตนที่แท้จริงภายในตัวบุคคล

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักดนตรีมืออาชีพได้รายงานถึง การรับรู้คุณค่า และความหมายของการเป็นนักดนตรีมืออาชีพ ในประสบการณ์ด้านจิตใจประเด็นที่ 4 คือ การหลอมรวมดนตรีกับตัวตน การเกิดประสบการณ์เป็นหนึ่งเดียวกับดนตรี และการรับรู้ว่าดนตรีคือชีวิตประเด็นดังกล่าวตรงกับที่ Kim (2010) นักดนตรีบำบัด ชาวเกาหลี ได้รายงานถึง การพัฒนาตัวตนทางดนตรีว่าเกิดจากการที่นักดนตรี ได้มีการกระตุ้น “ตัวตนทางดนตรีที่อยู่ภายในตัว หรือ Music Child” โดยอธิบายเพิ่มเติมว่า คนเราทุกคน มีตัวตนทางดนตรีที่ติดตัวมาตามธรรมชาติมาตั้งแต่เกิด ตัวตนทางดนตรีนี้มีลักษณะเป็นปัจเจก หรือมีความเฉพาะตัว ที่จะทำให้พวกเขาตอบสนองต่อประสบการณ์ทางดนตรี สามารถพบความหมายในดนตรีและมีความผูกพันกับดนตรี มีความจำด้านดนตรี รวมไปถึงมีความรู้สึกเพลิดเพลินจากการแสดงออกทางดนตรี นอกจากนี้ ตัวตนทางดนตรีดังกล่าวยังแสดงถึงความสามารถในการรับรู้ ปัญญา การแสดงออก และการสื่อสารอีก ซึ่งความสามารถเหล่านี้จะกลายมาเป็นศูนย์กลางในการจัดการและพัฒนาบุคลิกภาพตราบเท่าที่เด็กคนหนึ่งจะสามารถถูกกระตุ้นให้ใช้ความสามารถเหล่านี้ด้วยความรับผิดชอบของตน ทั้งนี้ตัวตนทางดนตรีนี้สามารถพัฒนาได้ต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตของคน โดยนักดนตรีที่พัฒนาแก่นแท้ของตัวตนทางดนตรีของตนได้นั้น มักพบว่าเป็นกลุ่มนักดนตรีที่เล่นดนตรีอย่างต่อเนื่องและยาวนาน

จนเรียกว่าเป็นนักดนตรีมืออาชีพ (expert musician) หรือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางดนตรี

บทสรุป

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ได้ได้สะท้อนถึงสำคัญของทั้ง พรสวรรค์ และ พรแสวง ที่ส่งผลต่อการพัฒนาตัวตนทางดนตรีและการรับรู้คุณค่าและความหมายของการเล่นดนตรี อย่างมืออาชีพ ผ่านประสบการณ์การรับรู้ต้นทุนทางดนตรี ความชัดเจนและการเติบโตตัวตนทางดนตรี ที่เกิดจากการหลอมรวมการตระหนักรู้ในพรสวรรค์ (ผ่านการสอบ การแข่งขัน การเปรียบเทียบ และการลองผิดลองถูก) และพรแสวง (การฝึกฝนฝีมือ การได้ลองเล่นดนตรีประเภทต่างๆ การเข้าร่วมประกวดแข่งขัน การมีต้นแบบและแหล่งที่เอื้ออำนวย รวมไปถึงการพบจุดเปลี่ยนในเส้นทางดนตรี) จนสุดท้ายเป็นการรับรู้คุณค่าและความหมายในการเป็นนักดนตรีมืออาชีพ (ได้แก่ การหลอมรวมดนตรีกับตัวตน การเกิดประสบการณ์เป็นหนึ่งเดียวกับดนตรี และการรับรู้ว่าดนตรีคือชีวิต) ซึ่งจะเห็นว่าประสบการณ์ดังกล่าวสะท้อนความสำคัญของทั้ง พรสวรรค์ และพรแสวง ที่ส่งผลต่อการพัฒนาตัวตนทางดนตรีและการรับรู้คุณค่าและความหมายของการเล่นดนตรี อย่างมืออาชีพ ซึ่งตรงกับที่ Carl Jung ได้กล่าวถึงการพัฒนาแก่นแท้ของตัวตนที่แท้จริงว่า เป็นการที่ตัวตนภายในของบุคคลในด้านต่างๆ และการใช้ชีวิตโดยรวมเติบโตออกมาอย่างเป็นองค์รวมและลงตัว จนทำให้คนๆ นั้นสามารถแสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของตนและทำหน้าที่ต่างๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการเล่นดนตรีเพื่อดนตรีที่แท้จริงจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาตัวตนทางดนตรีของผู้เรียน เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางดนตรีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). **ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Ahonen, H., & Houde, M. (2009). “Something in the air: Journeys of self-actualization in musical improvisation”. **Voices: A World Forum for Music Therapy**, 07.
- Ericsson, K. A., Krampe, P., & T. E. Cokely. 2007. “The Making of an Expert.” **Harvard Business Review**, July – August, 1–7.
- Hays, T. & Minichiello, V. (2005). “The meaning of music in the lives of older people: a qualitative study”. **Psychology of Music**, 33, 437-451.
- Kim, D. M. et al. (2010). “Towards musical individuation: Korean female music therapists’ experiences in the Nordoff-Robbins Music Therapy certification training.” **The Arts in Psychotherapy**, 37, 353–362.